

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrletno Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 21, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Klic po starostnem zavarovanju

Novi občinski zakon predvideva med drugim tudi povečanje občin in sicer z najmanj 2000 prebivalci. Na ta način naj bi bile občine predvsem finančno dovolj močne enote, ki bi tako lažje zmagovale svoja gospodarska vprašanja.

Radi te preureditve je nastala zanimiva polemika v posameznih občinskih odborih, katera je sem ter tja dobila mesto tudi v časopisu.

Najbolj zanimiva debata, ki predvsem briga ljudi delavstvo, se je razvila v primeru občine Kranj in sosednjih občin. Mesto Kranj se je po vojni gospodarsko zelo razvilo. Tamkajšnja industrija, ki je večji del tekstilna, je predvsem gledala na to, da zajame kolikor mogoče cenejšo delavno moč. Povsem razumljivo je, da se je osredotočila v mestu Kranju, saj je v neposredni bližini železnice, poleg tega pa tudi radi okolice mesta Kranja, ki razpolaga z velikim številom kmečkega proletarijata. Po vojni je vsled obubožanja kmečkega ljudstva pritisnila povsod ta mladina v industrijo in tako rekoč konkurirala z delovnimi pogoji pravemu industrijskemu delavstvu. Razumljivo je, da so plače takega delavstva naravnost sramotno nizke, da pa je obenem tudi davčna moč tega delavstva zelo majhna.

Pri vprašanju preureditve občine je mesto Kranj naredilo kratkotalno račun, da zajame v svojo občino le tiste kraje, kjer so tovarne in gostilne, ki imajo veliko finančno moč, vse kraje pa, iz katerih je kranjska industrija rekrutirala svojo delovno moč, pa je kratkotalno prepustilo okoliškim občinam. Ta, iz gospodarskega stališča sijajna poteza za mesto Kranj, pa je dvakrat krivična. Najprvo proti sosednjim občinam samim, ker jim prepušča v eventualno starostno oskrbo delavstvo, od katerega najboljši del pobere kranjska industrija in mestna občina. Še večja krivica pa je napram delavstvu samemu, ki v mladosti troši svoje moči in trdo prisluženi denar v mestu, na starost naj bo pa prepuščeno občinam, od kjer prav za prav nima ničesar pričakovati. Že sedaj, kakor smo zgoraj omenili, plačuje industrija delavsko moč sramotno nizko, tako da o kakih prihrankih sploh ni govora. Kaj naj bo pa s tem delavstvom na starost? Nastane vprašanje, ali delavec res živi zgolj zato, da se izkorišča, na starost naj pa gre, kamor hoče. Kranjski primer to dovolj jasno dokazuje.

Ne bomo tudi govorili o napačnem zadržanju kmetskega delavstva v boju za pravice, ki ga bije pravo industrijsko delavstvo, ker vemo, da je temu vzrok napačna dolgoletna vzgoja kmečkega ljudstva sploh. Vemo pa

tudi, da bo prizadeti del kmečkega proletariata moral čimprej zavreči svojo staro napačno miselnost o sebi in o industrijskem delavstvu, ter se v svojo lastno korist približati borbi pravega industrijskega delavstva in z njim vred z roko v roki se boriti za zboljšanje svojega gospodarskega položaja.

Važno je v tem primeru le vprašanje starostnega zavarovanja, za katero naj tudi industrija da svoj delež ne glede na pristojnost delavstva. Ona je prva dolžna, saj vse njegovo življenje dela iz njegovih žuljev sijajne dobičke. Nikakor ne gre, da industrija izvrši že vse obveznosti napram delavstvu, ako mu v času njegove največje fizične sile plačuje sramotno nizko mezdo.

Mi smo vseskozi zahtevali izvedbo sta-

rostnega zavarovanja, v tem primeru pa naravnost pozivljamo odločilne činitele, da vendar enkrat realizirajo in ožive nujno potrebno vprašanje, ki je itak že uzakonjeno in čaka le izvedbe. Ne gre, da se občine pripravijo o vprašanju, ki zadeva tako živo delavca, najbolj poštenega člana človeške družbe, ki izčrpa vse svoje sile za druge. Taka polemika in slični prepiri morajo užaliti vsakega poštenega človeka, predvsem pa delavca.

V imenu delavstva, ki ni prizadeto samo v kranjskem vprašanju, ampak tudi v vseh drugih industrijskih krajih, najodločneje protestiramo in zahtevamo, da uvedeno starostno zavarovanje napravi enkrat za vselej konec taki naravnost izzivajoči polemiki o delavstvu.

Nazaretski tesar

Nič bolj ni mogel Kristus ovekovečiti dela in njegove vrednosti kot je to storil s tem, da se je rodil in živel pri ubogem tesarju — delavcu sv. Jožefu v Nazaretu.

Sv. Jožef nam je vzor moža, ki je z delom svojih rok služil kruh svoji mali družini. Vso družinico je prevevala tiha delavnost in skromnost brez svetnega sovraštva in strasti.

Tudi danes trdimo, da je delo častno in edini vir blagostanja. Toda kje je zadovoljnost? Kje blagostanje? Delavstvo ječi pod jarmom izkoriščevalcev. Delo ne daje več pravega blagostanja, niti zadovoljstva. V prokletstvo je tisočem in milijonom. Trudijo se od zore do mraka, pa za to svoje težko delo ne dobijo poštenega plačila. Delati morajo za dva, da tako podesetorijo dobiček svojemu drugu človeku, ki je pozabil, da je delavec tudi človek. Še več. Milijone jih je, ki bi radi delali in služili kruha za svoje drage, pa jim to ni dovoljeno. Človek je v vsej svoji znano-

sti in divjem tempu tehnike pozabil na samega sebe. Strast po dobičku je edina gonilna sila, ki gre brez oklevanja preko živih mrličev. Vse to iz gole ljubezni do napredka in povzdige gospodarstva.

V tem boju za vsakdanji kruh in ognju človeških strasti se je počela rušiti tudi najosnovnejša edinica človeške družbe — družina. Tudi njej ni prizanešeno. Saj ni čuda. Ako pa se seje vsepovsod samo sovraštvo in razdor. Treba je, da vrnemo delu čast in vso veličino, katero mu je dal naš nazaretski tesar. Borimo se, da bo človek, ta umotvor božji, stal v resnici v središču socialnega in gospodarskega gibanja in ne mamon — denar.

Zato je posebno nam delavcem potrebno, da se ozremo na malo družinico v Nazaretu in se pri njej učimo živeti v pravičnosti in medsebojni ljubezni. Le taki bomo zmožni uspešno voditi borbo za vse dobro in ponovno vrnitev časti delu.

Denarne podpore zavarovancem pri OUZD

Pod gornjim naslovom je bil v »Delavski Pravici« z dne 2. marca 1933, št. 9 objavljen članek, v katerem so bile navedene denarne podpore članstva pri OUZD za primer bolezni in poroda. V naslednjih vrsticah bomo označili pravice svojejev zavarovanih članov v primeru bolezni in poroda.

V primeru, da zbolí ali oni svojejev, ki živi v skupnem gospodinjstvu zavarovanega člana, to se pravi, da jih zavarovanec vzdržuje s svojim zaslužkom, ima oboleli svojejev **pravico do zdravljenja in zdravil, kakor velja to za člana samega.** V primeru poroda poročene ali neporočene žene pripada porodnici zavarovanega člana **pravica do babiške po-**

moči, do zdravil oziroma do 14 dnevne brezplačne oskrbe v porodnišnici. Dalje pripada porodnici za vsakega novorojenca, ki po treh dneh rojstva še živi, **150 Din tako zvane dečje opreme.**

Do zgoraj navedenih porodniških dajatev pa ima pravico žena zavarovanega člana le tedaj, če se ugotovi, da je bil zavarovanec v zadnjem letu pred porodom **10 mesecev ali v zadnjih dveh letih vsaj 18 mesecev zavarovan pri OUZD.** Do gornjih dajatev ima pravico žena zavarovanega člana tudi, čeprav na dan poroda mož ni bil zavarovan, le da od časa prestopanja zavarovanja do časa poroda ni poteklo **6 tednov** in da je zavarovanec pred

Poročila z delavskih bojišč

Viničarji

Predčasna službena odpoved. Čestokrat se zgodi, da dobi viničar službena odpoved z zahtevo izselitve za 8 dni, 14 dni, mesec dni, ali pač v času pred in po 11. novembru. Vsaka zahteva po izselitvi med 1. in 11. novembrom je torej predčasna. Treba je pri tem vedeti, da je veljavna taka zahteva vinogradnika samo, če je to razsodila viničarska komisija. Brez razsodbe viničarske komisije nima noben vinogradnik pravice siliti viničarja, da se predčasno izseli. Zato tudi ni treba verjeti raznim grožnjam in strašilom vinogradnikov, da bi viničarje kar ven metali za vsako malenkost in kadar bi se jim to hotelo. Verujmo samo v zakonitost viničarskega reda. Če ni komu v kakih primerih kaj jasno, naj se obrne za nasvet k odboru skupine, ali načelstvu viničarske zveze. Zaupniki! V takih zadevah stojte odločno vsem viničarjem ob strani z navodili in s pravilno razlago viničarskega reda. Ravno v primerih nepravilne službene odpovedi moremo najlepše pokazati moč strokovne organizacije.

Delovni čas. S 1. aprilom (ne ob Jožefovem) se začne naš poletni delovni čas, ki sme biti najdaljši samo od 7 zj. do 6 zv. in nič več. Tak delovni čas ima zakonito moč samo tam, kjer je bilo tudi dosedaj tako. V krajih, kjer pa običajno nastopajo vinogradniški delavci (tudi dosedaj), se začne delo ob pol osmih ali osmih ali celo ob devetih in končajo zvečer že ob 5 ali 1/2 6, tam pa povsod velja zakonito takšen delovni čas, ki je doslej običajen. Tudi s pravico polurnega odmora do in popoldne ter eno uro opoldne. Nihče nima pravice siliti viničarje na daljši delovni čas, kot je bil običajno dosedaj. Kdor pa daje svojim delavcem v vinogradu še celodnevno hrano pri nezmanjšani običajni denarni plači, tam bodo delavci to tudi uvideli in če bodo delali n. pr. zvečer nekaj čez uro, ali do noči, je to njih svobodna volja. Vsak mora pač vedeti zakaj dela, kaj bo za to dobil. Viničar rad dela, samo če uvidi, da ni izkoriščen.

Skioptično predavanje. »Racionalizacija dela in delavstvo« dne 12. t. m. je bilo v Ljutomeru, kakor pri Sv. Miklavžu, dobro obiskano.

V Ivanjkoveh je bil od članov viničarske komisije pri dornavski viničariji ogled na lieu mesta. Ugotovilo se je, da je po gospodarjevi krivdi gospodarsko postopje viničarije tako zanemarjeno. Vслед tega je gospodar dolžan povrniti viničarju Petru Koseu škodo za kravo, katera se mu je v hlevu radi padca ponesrečila.

Maribor. Občni zbor skupine viničarjev se bo vršil 19. marca ob 8 v Delavski zbornici, III. nadstropje.

Gor. Radgona. Občni zbor skupine viničarjev se bo vršil 26. marca ob pol 9 v posojilniški dvorani. Dnevni red običajen. Poroča tudi zastopnik zveze tov. P. Rozman. — Vsi viničarji, viničarke in dorastla mladina na občni zbor!

Delavsko združništvo

Sklicujemo sejo načelstva in nadzorstva »Viničarske kreditne zadruge« na dan 25. marca ob 10 v zadruginih prostorih. Dnevni red: 1. Računski zaključek za leto 1932; 2. delovni načrt; 3. slučajnosti. — Načelstvo.

prestankom zavarovanja imel 10 oziroma 18 mesecev zavarovanja pri OUZD. Po 6 tednih odjave iz zavarovanja ugasnejo vse pravice po zakonu o zavarovanju delavcev. Le žena, ki porodi v času do 5 mesecev po moževi smrti, ima pravico do gornjih dajatev in sicer le tedaj, če je bil mož pred smrtjo zavarovan pri OUZD 10 oziroma 18 mesecev v zadnjih dveh letih.

Gornje spremembe so bile uveljavljene z zakonom z dne 5. decembra 1931. Zavarovanci, člani strokovnih organizacij, naj se v vseh dvomljivih ali spornih primerih obračajo na svoje organizacije, ki jim bodo v vsakem oziru dale potrebna navodila.

Delavski obratni zaupniki so važna ustanova v sklopu delavske socialne zakonodaje. Najvažnejša naloga obratnih zaupnikov je, posredovanje med delavci in delodajalci in skrb, da se strogo izvajajo kolektivne in individualne pogodbe.

Ta ustanova pa pride do izraza in pomena le tedaj, ako ji stoji v ozadju močna strokovna organizacija.

Brez močnih strokovnih organizacij — ni obratnih zaupnikov, ako so pa kje, ne morejo uspešno zastopati in braniti interesov delavstva.

Zato jačajmo delavsko strokovno organizacijo

Jugoslovansko strokovno zvezo!

Kovinarji

Jesenice. Kdaj bo konec? Obratne razprave so deloma zaključene. Le v par obratih še ni spoznava. Apeliramo, naj se ne zavrača delavskih zahtev ter zavlaučuje s tem zaključnih razgovorov. Delavstvo je že itak od svoje prve spomenice dosti popustilo. V nekaterih obratih so se celo akordne postavke od prejšnjih znižale. Cene živilom stalno naraščajo, zato želi delavstvo, da se ti, že šest mesecev trajajoči razgovori zaključijo in to v okviru ugodnega rešenja delavskih želj, ki so še na dnevnem redu.

Jesenice. Da veleindustrija čestokrat izkorišča svoje delavstvo na račun krize, je bilo že ugotovljeno. Kako se nekateri obrtniki poslužujejo krize v lastno korist, pa evo dokaza: Na Jesenicah je obrtnik (ime in stroko zaenkrat ne obelodanim), ki v svoji stroki, katero vrši, še nima vzroka tarnati o krizi, posebno radi tega ne, ker ima vedno posla pri KID in občini. Ta obrtnik plačuje pomočnika za deseturno delo 100 Din tedensko. Ako pa je v tednu praznik, mu odtegne 15 Din. Poleg tega pa ima pomočnika prijavljenega kot vajenca. Izračunaj sedaj, kako ta pomočnik plačuje hrano in obleko. Ako bi bolj brskali za razmerami pomočnikov in tudi vajencev, bi se nam morda odkrilo več takih primerov.

Obrtniški pomočniki in vajenci! Tudi za vas je čas, da razmišljate o svoji stanovski organizaciji. Poizkusite, ker le potom enotnosti boste izboljšali svoj položaj!

Rudarji

Zagorje. V nedeljo 19. marca 1933 se bo vršil v običajnih prostorih, letni redni občni zbor ob 9 dopoldne. Zato je dolžnost vseh članov, da se ga gotovo udeležijo. Ob 8 je skupna sv. maša, nato vsi na občni zbor; popoldan pa na delavsko akademijo, ki se vrši ob pol 4. — Tovariši, odbor vas poziva, da pridete vsi krščansko misleči rudarji, na občni zbor, da se združimo v fronto, katera je prepotrebna v današnjih časih. Veste, da stojimo pred zelo hudo ofenzivo, ali bomo padli ali zmagali. Zmaga je odvisna od nas samih, ako se zberemo vsi v eno fronto, v kateri nas bo družila res bratska ljubezen in delavska zavest, je zmaga naša. Sami si bomo morali priboriti, drugega ni da bi Ti dal, ako si sami ne bomo, zato bo prišel čas, ko bo treba nastopiti. Zato tovariši vsi v delavsko fronto, ko pride napad, da bomo kaj zmožni. Na svidenje tovariši!

Lesno delavstvo

Rimske Toplice. Delavstvu tovarne podpetnikov sporočamo, da se bo vršil v soboto, dne 18. marca 1933 ob 2 popoldne v gostilni Majcen na Gračnici strokovni sestanek vsega delavstva. Na sestanku bomo obravnavali važne zadeve ličooe se delovnih in plačilnih razmer v tovarni. Dolžnost in lastna korist vsega delavstva je, da se tega sestanka zanesljivo udeležijo. Na sestanku bo prišel tudi zastopnik centrale iz Ljubljane. — Odbor.

Čitaj „BESEDO“!

Papirn čorji

Vevče. V ponedeljek dne 5. marca se je vršil občni zbor naše skupine. Udeležba 25%, kar je zelo žalostna konstatacija zavednosti organiziranih papirničarjev. Tovariši in tovarišice, zavedajte se, da je organizacija edino sredstvo za zaščito naših interesov. Občni zbor je radi majhne udeležbe pol ure pozneje sklepal o poživitvi organizacije. V odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši: Sotlar Henrik, predsednik; Kamšek Ivan, tajnik; Cuda Feliks, blagajnik; Rešek Edvard, Vidergar Jože, Čemažar Nande, Završnik Jože, Pangeršič Ivan, odborniki. Odbor je sklenil najeti primeren lokal za pisarno in sestanke zaupnikov. Ko bo urejen se bo zaupnike obvestilo. Zavedni tovariši in tovarišice pristopite k organizaciji, zaupniki in odborniki pa na delo. Brez žrtve ni uspeha.

Vevče. Pomožna odbora občin D. M. v Polju in Dobrunj sta razdelila od delavstva in podjetja nabrani denar med najbolj prizadete papirničarje, in sicer delavstvu brusilnice B in N stroja.

Stavbniški delavci

Ljubljana. V četrtek se je vršil dobro obiskan sestanek naše skupine pleskarjev, sobo- in črko-slikarjev. Sestanek je otvoril in vodil tov. podpredsednik Černe. Tovariši tajnik je v kratkem referatu obrazložil pomen kolektivne delovne pogodbe, kaj sme vsebovati in kdo lahko te pogodbe sklepa. Pri tem je poudaril, da kolektivna pogodba pride do izraza in veljave le tedaj, ako je vse delavstvo ene stroke dobro organizirano. Brez strokovne organizacije si ni mogoče misliti dobre kolektivne pogodbe. Sklenilo se je, da bo na vsakem sestanku kratek referat o delavski soc. zakonodaji. Tako upamo, da bodo člani-tovariši dobili vpogled v našo soc. zakonodajo. Le vsestransko izobraženi in organizirani delavci morejo delati in tudi doseči izboljšanje svojega položaja. Zato tovariši — tudi v bodoče pridno posečajte naše sestanke. Za prihodnje sestanke se bo vsakemu, ki bi brez tehtnega razloga izostal, po sklepu občnega zbora odtegnilo iz fonda kot kazen 5 Din.

Nameščenci

Javno predavanje o socialni zakonodaji.

Strokovna zveza privatnih in trgovskih nameščencev Jugoslavije v Ljubljani (SZPTNJ) bo privedilo v sredo 22. marca javno predavanje o »Jugoslovanski socialni zakonodaji s posebnim ozirom na pravice in dolžnosti privatnih nameščencev in trgovskih sotrudnikov«. Poroča tov. Božič Ivo. Predavanje se bo vršilo ob 8 zvečer v mali dvorani v Delavski zbornici (nasproti knjižnice). Za člane je udeležba obvezna, nameščenci in sotrudniki kakor tudi ostali, ki se zanimajo za našo zakonodajo, so prijazno vabljeni. — Na sestanku se sprejemajo tudi prijavnice novih članov. — Odbor SZPTNJ.

Previsoko obdavčenje delavstva

V knjigi »Naše narodno gospodarstvo in narodni dohodki« so ocenjeni dohodki našega narodnega gospodarstva za leto 1927 na 80 milijard Din. Dohodki delavcev, privatnih in javnih nameščencev, pa so ocenjeni z 10 milijard Din, razmerje je tedaj 1 : 8. Vслед padanja cen se je to razmerje sicer nekoliko spremenilo, toda dohodki delavcev in nameščencev pa gotovo ne dosegaajo eno šestino narodnih dohodkov. Uslužbenki davek pa znaša eno šestino vseh direktnih davkov. Iz tega sledi, da so delavci in nameščenci preveč obdavčeni. Poleg tega pa so dohodki delavcev in nameščencev, napram drugim poklicem, na glavo najnižji. Pri tem je treba ugotoviti tudi to, da se pri vseh drugih davkih ne predpisuje davki tako točno po dohodkih n. pr. zemljariji — pridobnini itd. kakor uslužbenskemu davku. Tu se predpiše in iztirja vsaka para, ker je pač sistem, delo iztirjanja in predpisov lažji in točnejši, kakor pri drugih davščinah. Iz tega sledi, da mora delavec od svojih skromnih dohodkov plačati davek v 100% ko n. pr. drugi pri zemljariji, pridobnini itd. niso tako strogo ocenjeni in v nobenem primeru ne plačajo napram svojim dohodkom tega kakor delavci in nameščenci.

Hlapec Jernej še živi

Pod zaglavjem Guštanj sem čital v »Slovincu« pred kratkim sledečo vest, ki je za delavstvo glasen opomin in je prav, če jo »Delavska Pravica« ponatisne:

»Prejšnji teden je nenadoma umrl neki berač. Ne ve se, v katero občino je spadal. Umrl je radi oslavitve... Bil je okrog 70 let star. Ker je prišel od drugod, so se ga hoteli na lep način znebiti. Naložili so ga na voz in odpeljali v sosednjo občino, ker ga tam niso sprejeli, so ga seveda morali odpeljati nazaj — in še v tem mrazu! No, ker se ga je vse branilo, pa ga je rešil Bog in vzel k sebi. Naj mu bo tam dobro, ko mu je bilo tu na svetu tako hudo... Socialno skrbstvo pa je res na višku!«

Sedanji čas se rad pobaha s svojo veliko kulturnostjo in s svojo socialnostjo. Slični primeri pa nam dokazujejo, kako malo je prav za prav socialnosti ravno v današnjem času. Lahko bi obnemoglega starčka vzel eden ali drugi premožnejših v zasilno oskrbo vsaj zadnje dni njegovega življenja. Toda ne, niti občina ga noče in ga pošlje na vozu v breme drugi. Tam je prav isto in peljejo ga zopet

Doma in po svetu

V narodni skupščini se je začela generalna debata o proračunskem predlogu za 1933/4. Novi državni proračun znaša 10.430.000.000 Din. Od tega odpade na obresti in odplačilo dolgov 1.200.000.000 Din, na varnost države, t. j. za vzdrževanje armade 2.400.000.000 Din, za prosveto 750.000.000 Din, za pravosodje 200.000.000 Din, za pokojnine 900 milijonov Din, za zunanje in notranje ministrstvo ter za trgovinsko politiko, zastopstva v tujih državah 1.500.000.000 Din, poleg tega pa še za izdatke državnih gospodarskih podjetij, železnice, pošte, telegraf in gozdna podjetja, ki pa svoje potrebe krijejo z lastnimi dohodki, 3.400.000.000 Din.

Državno sodišče za zaščito države je izvedlo proti dr. Vladimirju Mačku in dr. Antonu Korošču kazensko zasliševanje zaradi zločinstva po členu 3. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Dr. Maček je bil prepeljan v zapore državnega sodišča za zaščito države. Dr. Korošec je ob priliki zasliševanja pri preiskovalnem sodniku izjavil, da na vprašanja, ki mu jih bo stavilo sodišče, ne bo odgovarjal.

Javna dela pri nas. Radi omiljenja brezposelnosti bodo pričeli asfaltirati v Jugoslaviji ceste med Belgradom, Zagrebom, Vrščem in Subotico.

Komisariat pri ljubljanskem radiju. Iz lista »Radio« posnemamo, da je bil po razpustu Prosvetne zveze imenovan pri Radiu komisariat (dr. Tavzes, dr. Dular, J. Ribičič), ki je prevzel radio-postajo v imenu države. Vprašanje lastništva bo menda rešeno šele po odgovoru na pritožbo bivše Prosvetne zveze proti razpustu. Program sestavlja zaenkrat še stari programski odbor.

Obletnica Marxove smrti. 14. marca je preteklo 50 let, odkar je umrl dr. Karl Marx, ideolog in idejni ustanovitelj marksističnega delavskega gibanja.

Rdeče kravate nedopustne? Pravijo, da je okr. načelstvo v Laškem kaznovalo več delavcev iz Trbovelj in Hraštnika z denarnimi kazni ali zaporom, ker so nosili — rdeče kravate, ki pomenijo baje izzivanje.

Demokratična Nemčija tone v nasilju in diktaturi. Na Bavarskem je državni komisar razpustil Reichsbannerja in Zeleznico fronto. Nošnja znakov razpuščenih društev je prepovedana. Dalje so prepovedane vse republikanske organizacije.

Novo ministrstvo je osnovala Hitlerjeva vlada v Nemčiji in sicer za nacionalno propagando. Na to mesto je imenovan narodno-socialistični poslanec Goebbels. Hindenburg je odlok že podpisal. Čudno, da se mora kaj takega osnovati v Nemčiji, saj so Nemci vendar znani po svojem patriotizmu »Deutschland über alles«.

nazaj, no in kakor omenjeni dopisnik pravi, ga je Bog končno rešil trpljenja.

Ce to ni za delavstvo dovolj glasen opomin, boljšega pač ni lahko dobiti. Isti primer se lahko pripeti marsikateremu, ki mu danes ne pride niti na um. Čas je, da delavstvo v času težke preizkušnje vendarle enkrat spozna, da je samo sebi kovač sreče.

Lahko bi si delavstvo marsikaj priborilo in poskrbelo zase, če bi le hotelo. V močnih strokovnih organizacijah bi si vsaj delno lahko izboljšalo svoj položaj, lahko bi oskrbelo za svojo bodočnost in se uveljavljalo povsod, kjer se ga tiče, prav tako tudi v občinah. Obvezno bolniško zavarovanje ni prišlo samo, nihče ga ni uveljavil zgolj iz ljubezni do delavstva. Prav tako ne bo nihče uveljavil delavsko starostno zavarovanje, predvsem pa ne tako, ki naj bi delavstvu v polni meri odgovarjalo, ako se delavstvo samo ne bo zgenilo in ga zahtevalo po svojih močnih delavskih organizacijah.

Odprite oči in poglejte v življenje tako kot je. Ničesar si ne prikrivati, da spoznanje ne pride prepozno. Hlapec Jernej še živi in bo živel, dokler bo delavstvo samo hotelo.

Hitlerjevi so začeli napadati tudi inozemce. Tako so pobili na tla ameriškega pisatelja Dalberga in ga tepli s palicami. Dopisnika ameriškega lista »Jewish Daily Forward« Letschinskega so aretirali, odvedli na mejo in ga z drugimi časnikarji izgnali iz države.

Nemčija je radi preganjanja komunistov pri zadnjih volitvah zaigrala simpatije Sovjetske Rusije. Rusi so svoja naročila, ki niso bila majhna, odpovedali. V Ženevi sta si zastopnika Francije in Rusije zopet prijateljsko segla v roko, kar je gotovo v znak protesta Rusije proti krivicam, ki jih uprizarja Hitler naproti vsem, kateri ne nosijo kljukasti križ.

Nova velika antanta je baje že gotova stvar. Angliji, Franciji in Poljski se je pridružila še Sovjetska Rusija. Ker pa je v tej zvezi tudi fašistična Italija, ki simpatizira s Hitlerjem, se bo morala odločiti ali za veliko antanto ali za Hitlerja. Italija se, kakor vedno, izmika točnemu odgovoru, ki ga od nje tirja v tem vprašanju angleški premijer MacDonald.

V južni Kaliforniji je divjal 11. marca silen potres. Več tisoč oseb je mrtvih in ranjenih. Nekoliko je prizadeto tudi filmsko mesto Hollywood. Krasno mesto Los Angeles je zelo porušeno. Izvor potresa je v oceanu.

Amerika bo priznala Sovjete. Predlog, s katerim se pooblašča odbor za zunanje zadeve, da preišče pogoje za priznanje, je že predložen.

Poljska je radi nevarnosti, da bi ne izgubila pristanišča Gdansk, ki je ogroženo radi bojno razpložene Hitlerjeve Nemčije, koncentrirala v okolici pristanišča svoje čete.

Razorožitvena konferenca je radi zadnjih dogodkov v Nemčiji obsojena na smrt. Nemčija odklanja vsako sodelovanje in zahteva takojšnjo razorožitve vseh velesil, sicer bo ona sama vse potrebno ukrenila za svojo varnost.

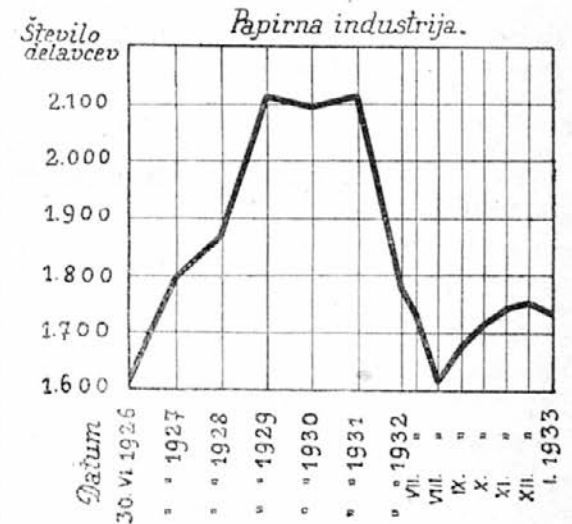
Avstrija je pred nekaj dnevi doživela majhen vladni puč. Posledica tega je 12 novih zasilnih naredb, ki so vse gospodarskega značaja. Avstrija se brani objema svojega državljana Hitlerja, ki hoče priklopiti Avstrijo k Nemčiji in tako ustvariti Veliko Nemčijo.

Ameriški »business« (kupčija) je radi bančnega moratorija za par dni zastal. Bil je ogromen naval na banke, ki pa niso nič izplačevale. V zvezi s tem je prepovedan izvoz zlata iz Amerike. Nekaj bank je svoje blagajne že zopet odprlo.

Revizija mirovnih pogodb? Nekatero države (Mala antanta, Francija in Poljska) branijo po vojni sklenjene pogodbe, druge hočejo revizijo (Nemčija, Italija in Madjarska). Prve imajo 122, druge 114 milijonov ljudi.

Zaposlitev delavstva v papirni industriji

Spodnja tabela nam kaže, kako se je gibala zaposlitev delavstva v papirni industriji dravske banovine od leta 1926 do leta 1933. Tabela je sestavljena po Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev na podlagi zavarovanja papirniškega delavstva. Številke nam povedo, da je od 30. junija 1926 do avgusta 1932 padla zaposlitev v papirni industriji za celih 500 delavcev. Brez dvoma je bilo pri tem najbolj prizadeto delavstvo Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode, ker je bila v letu 1931 ustavljena papirna tovarna v Goričanah, pri čemer je bilo odpuščenih ca. 120 delavcev. Pa tudi v ostalih obratih so se izvedle znatne redukcije delavstva na račun racionalizacije obratov in zmanjšanja produkcije. Ponovno moramo poudariti, da nazadovanju naše papirne industrije ni toliko »zrok« splošna gospodarska kriza, kakor se to navadno zatrjuje z merodajnih strani. Največ krivde je pač v tem, ker se v našo državo uvažajo velike količine inozemskega papirja zlasti časopisnega. Naša papirna industrija ima vse prilike, da si osvoji vsaj domači trg. Seveda bi bilo treba obrniti večjo pozornost na kvaliteto papirja, ker naš papir še vedno kvalitativno zaostaja za inozemskim papirjem. Poleg tega pa se trdi, da je naš papir tudi dražji od inozemskega. Dejstvo, da gredo iz naše države vsako leto težki milijoni za inozemski papir, kar slabi našo trgovinsko bilanco, bi moralo merodajnim činiteljem odpreti oči in jih privedi do tega, da je treba tako iz privatnih kakor javnih interesov zaščititi domačo papirno industrijo zlasti za one vrste papirja, katerega se v zadostni količini izdeluje doma.

Datum	Število papirničarjev zavarovanih pri OUZD-u v Ljubljani
30. junija 1926	1618
30. junija 1927	1792
30. junija 1928	1860
30. junija 1929	2109
30. junija 1930	2097
30. junija 1931	2109
30. junija 1932	1770
julija 1932	1736
avgusta 1932	1610
septembra 1932	1674
oktobra 1932	1714
novembra 1932	1743
decembra 1932	1747
januarja 1933	1738

Pod papirničarji je razumeti vse delavce, kateri so zaposleni pri izdelovanju ali pa predelovanju papirja

Romanje na Trsat. Na mnoga vprašanja, če bo tudi letos običajno romanje na Trsat, sporoča romarski odbor, da bo letos romanje zopet o Binkoštih, kakor prva leta, toda le, če se priglasi zadosti udeležencev. Binkoštno soboto bo vozil posebni romarski vlak na Sušak (Trsat) in v nedeljo zopet nazaj. Izkaznice za polovično voznino z vlakom in brezplačno vožnjo z ladjo po morju na otok Krk bodo po 40 Din. Da bo mogoče vse pravočasno urediti, naj se vsakdo, ki se namerava romanja udeležiti, čimprej prijavi na naslov: Romarski odbor pri »Sveti vojski«, Ljubljana, Dunajska cesta 17.

Vajeniško skrbstvo

Vajenci so bili že od nekdanj prepuščeni samim sebi in izročeni popolnoma oblasti mojstrov. Šele v novejšem času so se začele razne države bolj brigati za vajence v poklicnem in zdravstvenem oziru. Lep zgled daje v tem Avstrija. Svoječasno smo že pisali o tem. Sedaj navajamo zopet nekaj podatkov o počitniških domovih za vajence in vajenke.

Počitniški dom vajencev Bad Fischau.

Ta nekdanja vojaška nižja realka je bila stavljen na razpolago kuratoriju zveznega ministrstva za socialno skrbstvo. S slikovito okolico obdan počitniški dom je oddaljen tri minute od kolodvora. Skozi lepo urejen vrt dospemo do glavnega poslopja, v katerem se nahaja uprava, preiskovalna soba, ambulanca, shramba za živila, biljardna soba in soba za osebje. V zadnjem traktu in levem stranskem traktu je 28 večjih in manjših spalnic, kuhinja in velika kopalnica. V desnem stranskem traktu se pa nahaja velika jedilnica, telovadnica in gledališka dvorana, predavalnica z galerijo in knjižnica.

Za velikimi poslopji se nahajajo igrišča, poleg teh so pa pralnice, gospodarska poslopja in njive. Najlepši je pa krasno urejen park. Pravcati raj. V parku je ogromen ribnik. Tudi več termalnih vrelcev je tu. Ob parku je velik sadovnjak in cvetličnjak. Okolica doma nudi priliko za najlepše izlete.

Okrevališče vajenk v Wieselburgu na Erlaufu.

Po obsežnih predelavah se je posrečilo kuratoriju akcije za oskrbo vajencev od zdravstvenega urada odstopljene bivše kaznilnice za častnike in kasnejšo bolnišnico za častnike, ustvariti ličen počitniški dom.

(Nadaljevanje)

Gospodarska in socialna politika

OUZD v februarju 1933

Zaustavljanje gospodarske krize je pokazalo v februarju 1933 slabše tempo nego prejšnje mesece. Deloma se je to opazilo že v januarju 1933. Letne razlike števila zavarovanih delavcev, povprečne dnevne zavarovane mezde, (t. j. fiktivnega dnevnega zaslužka povprečnega delavca) in celokupne dnevne zavarovane mezde so se tudi v februarju nekoliko zboljšale, vendar mnogo manj kot sicer poprej od septembra 1932 dalje.

Zdravstvene razmere zavarovanega delavstva so bile v februarju 1933 neznatno povoljnije od istega meseca lanskega leta. Odstotek bolnikov (vštevši porodnice) je za 0,03% manjši. Iz dejstva, da je imel OUZD pred enim letom še bolnike s podporno dobo od 26 do 52 tednov, kateri so pozneje vsled skrajšanja bolno-podporne dobe na pol leta odpadli, sledi, da je delavstvo letos v februarju bolj bolehalo kot lansko leto. Februarsko vreme (sneg in dež) je brez dvoma vsaj deloma temu krivo. Iz istega vroka je bila tudi zaposlenost nekoliko manjša.

Kam z delavstvom?

V tobačni industriji producira danes stroj v eni minuti 2500 do 2600 cigaret. Pred kratkim je še znašala produkcija na uro 5 do 600 cigaret.

Amerika danes razpolaga z najmoderneje urejeno opakarno, v kateri bo 100 zaposlenih delavcev produciralo toliko opeke, da bo zadostovala vsemu konzumu opeke Združenih držav.

Ameriška železna industrija ima v obratu tako tehnično urejene valjarne, da pri delu ni potreba nobenih delavcev. Vse delo se vrši avtomatično.

V industriji električnih žarnic je delavec moral leta 1914 delati 900 ur, da je produciral to, za kar rabi danes eno uro.

Brezposelno zavarovanje v Luxenburgu

V Luxenburgu imajo brezposelno zavarovanje urejeno tako, da za brezposelni fond prispeva ¼ država, ¼ pa občine. Podpora se dobiva 26 tednov. Ako je delavec še brezposeln, dobiva nadaljnih 52 tednov podporo iz posebnega fonda za pobijanje krize, katerega zbirajo posamezne občine. Za ta fond pa prispevata polovico država, drugo polovico pa občine.

Koliko denarja posljejo naši izseljenci

V letu 1932 so naši izseljenci poslali svojem v domovino iz 20 raznih držav 16,551.971 Din. Napram l. 1931 so poslali nekaj malega padle. Tako je bilo l. 1931 poslanega iz 19 držav 16,689.444 Din. Kljub težkim časom, s katerim se morajo boriti naši izseljenci v tujini, zbirajo težko prisluženi denar in ga pošiljajo v domovino. Že iz finančnih ozirov bi morali veliko bolj skrbeti za naše izseljence. Poleg tega pa je to naša kri, za katero smo dolžni skrbeti, da ne utone v tujini.

To in ono

Trbovlje. V zaslužni pokoj je odšel v starosti 68 let delavec cementne tovarne, Miklavčič Ivan. V tej tovarni je bil zaposlen polnih 42 let. Eno leto je bil v tej stroki zaposlen v Trenčju na Ogrskem. Porodilo se mu je 8 otrok, katere je vse dobro vzgojil, kar je znak pridnega in poštenega delavca. Bil je vedno zagovornik delavskih teženj in potreb. Kljub prestanemu trpljenju je mož še precej trden, le vid mu je nekoliko opešal, kar ni čudno, če je toliko let delal vedno v prahu in znoju. Mi mu želimo, da mnogo let uživa zasluženi pokoj.

Delavska kultura

»Mladi plamen«

Te dni je izšla tretja številka našega mladinskega lista. Malo se je zakesnila, toda kaj se hoče, zapreke so dandanes povsod nastavljene.

Vsebinska je v glavnem posvečena študiju soc. in gospodarskih nauk. Članki so sledeči: Nova pota, Proletarska obletnica (50-letnica Marxove smrti), Razgovor o našem kmetu, Kmela Matjaža delo (pesem), Otrok (pesem), Časopis, O svetlih loncih in kozicah (zelo zanimiv razgovor o aluminiju), Poti delavskega samoizobraževanja, Gradivo za študij socializma, Govorništvo, Razno (zanimiv drobšč). — V »Mladem proletarcu«, prilogi za otroke beremo o možu s črnim sreem, V Kanado, Taremo orehe in lešnike, Beremo otroška pisma in se tiho pomenkujemo.

Za Jugoslovansko tiskarno: K. Čeč.
Izdaja za konzorej »Delavske Pravice«
in ureja: Peter Lombardo.

Širite tisk Delavske Pravice!

Upton Sinclair:

DOLARJI

roman

(Naslov v izvirniku: Mountain City)

VI.

Prav ta hip je zabrnal zvonec. »To je ded!« je rekla Lulu Belle in Jed je odšel v sobo ter javil, da je deklica tu. Bilo je sončno, majsko popoldne in Warrener je prosil otroka, naj gre na vrt, da bo tudi on prišel za njo. Zdaj je prišel naporen postopek, ki sta si ga izmislila Jed in neki vrtnarski pomočnik, mlad, krepak dečko, ki je prav tako komaj šele prišel z dežele. Poklicali so tega, pospravili mizo s poti, pripeljali lesen stol do postelje. Potem sta potisnila svetlo zglajeno desko pod dvesto funtov starega gospoda in s pomočjo te deske sta ga spravila napol drse, napol z dviganjem čez rob prevoznega stola na sedež. Z rokami je pomagal sedeti v ravnotežju, njegove uboge noge pa so bile brez moči, in treba jih je bilo položiti na njihovo mesto in jih pokriti s šalom. Potem sta ga spravila v dvigalo in ga peljala čez drsalnico, ki je bila speljana z verande, na vrt.

Tako sta se zdaj sprehajala Lulu Belle in njen ded po zavutih stezah. Pozabila sta na živali, in kraljestvo rastlin je stopilo v ospredje, vsi fisti nežni, svetlozeleni poganjki, ki so se z glavami pririli iz zemlje in so zdaj v soncu razvijali svoj kras! V rastlinstvu na videz ni nič nedostojnega ali moralno nedopustnega in miss Partington je svoji varovanki razlagala o ostrogah, brazdah, prašnikih, pestičih, o semenu in čebelah. Lulu Belle je poznala vse grme

in rože in njihove različne rastne dobe, poučevala je prijaznega mra. Ruserja v rastlinstvu in pokazala dedu kraj, kjer so bili posajeni gomolji holandskih tulipanov. In skupno so gledali in motrili gladko poravnano, rjavo zemljo, pa niso mogli odkriti niti sledu kake kali.

V vrtnem kotu je stal velik rastlinjak in v vlažni vročini njegovega steklovja so opazovali cvetoče banane, oranževce z zlatim sadjem, škrlatne hibiske in druge redke rastline, ki ni prijazen mr. Ruser nikdar še slišal niti njihovih imen.

Zdaj je bil Jed na konju! Tisto, o čemer je sanjal, je bil luksuz in moč! Ne sladkorna pesa, ki jo moraš prodajati mrzlosrečni delniški družbi, ampak ogromne rdeče American-Beauty rože z devetdeset centimetrskimi stebli, ki jih bo potem nosila kaka kraljica salonov po plesih! Ne plaziti se po nesnagi z žulji na rokah in na kolenih, ampak se v gosposki krasoti sprehajati po svetu — ali pa se prepeljati v prevoznem stolu — vrtnarji pa spoštljivo snemajo čepice in so srečni, če hvališ njihovo delo.

Ja, tako bo nekega dne živel Jed — in do takrat ni bilo zdaj nič več tako daleč! Sklenil je, da si bo tudi on nabavil rastlinjak z bananami, oranžami, hibiskom in orhidejami, tudi on bo gospodar kake zlatolase hčere luksusa, te ali one sinje ali rožnate lepote, ki ga bo učila rastlinoslovja in mu bo kazala mesto, kjer so posajeni holandski gomolji! In ker je bil že pri tem — Jedova domišljija je delala nagle skoke — zakaj neki ne ta »Belle« tu poleg njega? Vedel je odgovor, ne da bi tudi minuto odlašal — moral bo zaslužiti dosti denarja! Brez tega predpogoja bi bilo skrajno nesramno, če bi poskušal snubiti, da skoraj zločinsko. Dalje bo moral svoj denar zaslužiti brž, zakaj Lulu Belle ne bo čakala nanj, zakaj naravi ni mogoče zastavljati poti.

Čitaj in nabiraj nove naročnike
za »DELAVSKO PRAVICO«!